

Finansdepartementet v.
Ekspedisjonssjef Pål Haugerud

24.1.2013

postmottak@fin.dep.no

Høringsinnspill til Strategien for ansvarlig investeringspraksis i Statens pensjonsfond utland

Det vises til høringsbrev og tilhørende høringsnotat fra Finansdepartementet av 29.11 angående Strategirådets rapport omkring ansvarlig investeringspraksis i Statens Pensjonsfond utland (SPU). I det følgende presenteres WWF-Norges innspill og anbefalinger for å sikre en ansvarlig investeringspraksis.

Statens Pensjonsfond Utland er basert på inntekter fra forvaltningen av Norges naturressurser og tilhører det norske folk i fellesskap. Fondet ble opprettet for å sikre fremtidige generasjoners velferd, noe som kun kan oppnås hvis fondets verdier forvaltes innenfor planetens tåleevne. Det er derfor viktig at fondets arbeid med etisk ansvarlighet videreutvikles og styrkes og at dette skjer med stor grad av åpenhet.

Strategirådets rapport gir en mulighet til å gjøre viktige endringer for å videreutvikle og styrke fondets ansvarlige investeringspraksis. Rapporten peker på en rekke viktige utfordringer, men WWF mener den bygger på et for snevert premiss; Nødvendigheten av ansvarlige investeringer begrunnes ene og alene i målet om maksimal avkastning innenfor moderat risiko. Premisset som legges til grunn er at ansvarlige investeringer skal sikre at økonomiske mål og hensyn blir ivaretatt. WWF mener at ansvarlige investeringer må i tillegg begrunnes og legitimeres ut fra nødvendigheten av å ivareta miljømessige og sosiale hensyn innenfor et bærekraftig utviklingssyn. Dette danner også grunnlaget for våre innspill. WWF har følgende anbefalinger til hvordan fondets langsiktige avkastning kan styrkes samtidig som Norge bidrar til en bærekraftig utvikling innenfor rammene av planetens tåleevne. Anbefalingene er knyttet til Strategirådets ti anbefalinger (se parentes).

1. Etabler tydeligere målsetninger for ansvarlige investeringer. (Anbefaling 1)

1.1 Inkluder bærekraftig utvikling i fondets mandat:

WWF er positive til en klargjøring av mandat og mål for ansvarlige investeringer i fondet. Det vil gi et tydeligere utgangspunkt for evaluering og oppfølging av fondets investeringspraksis. Men WWF er ikke enige i Strategirådets forslag til premisser for mandat og mål for fondet. De tre foreslåtte premissene gir ingen tydelige føringer for vektingen av bærekraftaspektet, dvs miljømessige og sosiale aspekter. Strategirådet er altfor ensidig når det gjelder vektlegging av det ultimate ansvaret for fondet; maksimalt

WWF *for a living planet*

utbytte innenfor moderat risiko. Det bør derfor legges til et premiss i nåværende økonomisk begrunnet mandat som tydelig uttrykker at fondet skal understøtte en bærekraftig utvikling.

1.2 Inkluder hensynet til klimaendringene i fondets mål:

WWF mener at også klimautfordringene må inngå på en tydeligere måte i mål for fondet. Det er vitenskapelig og politisk anerkjent både i Norge og internasjonalt at klimaendringer er av de største utfordringene verden står overfor. I denne sammenheng er det problematisk å koble klimaødeleggelser til konkrete selskaper i porteføljen. Til nå er ingen selskaper utelukket fra fondet grunnet klimaødeleggelser. Klimaødeleggelser vil få økonomiske konsekvenser for fondets investeringer. Finansdepartementet har tatt grep både for å kartlegge klimakonsekvenser og for å vri investeringene i klimavennlig retning. Klima har også vært et av satsingsområdene til NBIM i eierskapsutøvelsen. WWF mener at Finansdepartementet fortsatt må være tydelig på at fondet skal ta hensyn til klimatrusselen i sine investeringer. For at dette skal få nødvendig tyngde, er det nødvendig at departementet beskriver målsetting og strategi for arbeideEtabler mål for fondets eierskapsutøvelse:

WWF videre at Finansdepartementet må fastsette mer spesifikke mål og kriterier for fondets eierskapsutøvelse. Nåværende mål for eierskapsarbeidet er ikke tydelige. I dette inngå mål for nedslag av selskaper, for eierskapsutøvelse på etisk grunnlag og for ivaretagelse av klimahensyn. Dette for å sikre en mer målrettet og effektiv gjennomføring av eierskapsutøvelsen.

2. Integrer arbeidet med ansvarlige investeringer i investeringsmandatet til fondet

WWF mener det vil innebære en styrking av det ansvarlige investeringsarbeidet at det integreres og inkluderes i investeringsmandatet til fondet. En parallell og samtidig håndtering av investeringsstrategi og ansvarlig investering vil være en fordel i et langsiktig perspektiv. (Anbefaling 2)

3. Utarbeid klare prinsipper for ansvarlig investeringspraksis

Det vil være en fordel at det utvikles klare og konsistente prinsipper for ansvarlig investeringspraksis og at det utformes eierskapsstrategier på grunnlag av disse. Det er klart behov for å tydeliggjøre prinsipper og strategier og ha åpenhet omkring disse. (Anbefaling 3)

4. Forsk på effektene av ansvarlige investeringer

Det å initiere forskning omkring effekter av ansvarlig investeringspraksis når det gjelder verdiskaping og utbyttmaksimering i fondets portefølje, vil bidra til å øke forståelsen av hvilke strategier og tiltak som gir positivt effekt både innenfor bærekraft og avkastning. (Anbefaling 4)

WWF *for a living planet*

5. Norge og fondet bør være en leder i arbeidet med å videreutvikle og styrke internasjonale rammeverk og standarder for ansvarlige investering.

Dette forutsetter at fondet selv er lojal når det gjelder selv å følge internasjonale rammeverk, selv om det «rammer» fondet på en belastende måte. Ref Posco-saken. (Anbefaling 5)

6. Etabler åpenhet rundt fondets eierskapspraksis, også på sektor- og selskapsnivå.

Det er positivt at Strategirådet foreslår en stor grad av åpenhet omkring arbeidet med å utforme prinsippene for ansvarlig investeringer og eierskapsstrategiene. Men den må være en forutsetning at denne åpenheten inkluderer hvilke selskaper fondet har aktive eierskapsprosesser med, hvilke tema som tas opp og hva som er resultatene av eierskapsarbeidet. Det er helt avgjørende i forhold til fondets legitimitet utad at innholdet i dette arbeidet offentliggjøres. Rapporteringen av dette arbeidet må inneholde informasjon som angår sektorer/bransjer eller enkelt-selskaper der dette er avgjørende, og ikke bare aggregert overordnet informasjon slik Strategirådet foreslår. Behold Etikkrådet som et sterkt og uavhengig organ - utelukkelse av selskaper på etisk grunnlag bør ikke integreres i kjeden av eierskapsverktøy (Anbefaling 8)

7. Behold Etikkrådet som uavhengig organ av Norges Bank.

WWF er ikke enig i at den type uttrekksvurderinger som Etikkrådet har stått for og -beslutninger om uttrekk som Finansdepartementet har stått for, skal integreres inn i Norges Bank og fondets investeringsprinsipper. Legitimiteten til de etiske vurderingene i fondet er avhengig av en sterk og uavhengig tredjepart som Etikkråde. Hvis arbeidet som Etikkrådet har utført (analysere porteføljeselskaper for å se på mulig brudd på etiske retningslinjer, nødvendig informasjonsinnhenting og interaksjon med enkelt-selskaper for å verifisere mulige brudd) integreres inn i Norges Bank og fondets ansvarlige investeringsarbeid slik Strategirådet har anbefalt, vil det innebære en klar svekkelse av den samlede etiske forvaltningen av fondet. En samling av alle virkemidler innenfor et ansvarlig investeringsarbeid kan synes forlokkende, spesielt for fondet selv som får kontroll med alle virkemidlene. WWF mener imidlertid at i et etisk forvaltningsperspektiv er samlet sett tapene større enn gevinstene.

Etikkrådet slik det har fungert skal primært bidra med en uavhengig etterkontroll av enkeltstående selskaper i fondets portefølje. WWF er ikke enig i at den kompetanse og de ressursene som brukes til denne uavhengige etterkontrollen blir bedre utnyttet dersom den integreres inn i fondets kjede av verktøy for eierskapsutøvelse. Det er tvert i mot en styrke at det etableres en ekstern, uavhengig ressurs og kompetanse som kan ettergå enkelt-selskaper på en grundig måte.

Offentlige begrunnelser har vært et av de viktigste elementene i den nåværende ordningen. En integrering av uttrekksvurderinger og begrunnelse for uttrekk vil bety en markert svekkelse av offentlighetens tilgang til informasjon. De klare begrensninger som er lagt til informasjonsformidling fra

Norges Bank omkring vurderinger og styrevedtak vil bety at vurderinger og begrunnelse for uttrekk lukkes for offentligheten. WWF mener det er avgjørende for fondets legitimitet i den norske befolkningen, og for legitimiteten til de etiske beslutningene blandt andre investorer, at informasjonen omkring anbefalinger om uttrekk og begrunnelse for uttrekk eller ikke-uttrekk er åpen og tilgjengelig for offentligheten, slik praksis nå er. WWF mener derfor at Etikkrådet som uavhengig organ av Norges Bank må bestå. WWF mener også at Etikkrådets mandat må utvides (ref neste punkt).

8. Gi etikkrådet ansvar for beslutninger om uttrekk fra selskap (Anbefaling 9)

WWF er ikke enig i at beslutninger om uttrekk skal delegeres til styret i Norges Bank. Men WWF deler Strategirådets vurderinger omkring behov for klargjøring av roller og ansvar i uttrekksprosesser og den etiske forvaltningen av fondet. Dagens praksis med at det går lang tid fra tilrådninger om uttrekk fra Etikkrådet til beslutninger om uttrekk eller ikke i Finansdepartementet er lite tilfredsstillende.

WWF mener at beslutning om uttrekk med en etisk begrunnelse bør legges til Etikkrådet. Etikkrådet rapporterer direkte til Finansdepartementet, hvor deres etiske mandat er forankret i det overordnede mandatet for fondet og de etiske retningslinjene. Etikkrådets mandat bør utvides til også å omfatte beslutninger om observasjon og uttrekk på et etisk grunnlag.

Rollefordelingen må være klar og konsistent. Finansdepartementet er eier av fondet. Deres ansvar må primært være å definere fondets mandat og rammeverket for ansvarlige investeringer. Beslutninger om observasjon eller uttrekk bør ikke ligge i Finansdepartementet. Praksis viser at beslutningsprosessene i Finansdepartementet med tilrådninger fra Etikkrådet sendt på høring til andre departement, har politisert og komplisert beslutningsprosessen på en uheldig måte. Beslutninger om uttrekk med en etisk begrunnelse må være en ren forvaltningsmessig beslutning.

9. Styrk NMIBs ansvar for ansvarlige investeringer

Det viktig at det løpende ansvarlige investeringsarbeidet til NBIM styrkes. Norges Bank rapporterer direkte til FD og gjennom NBIM har de ansvar for investeringsstrategi, utforming av prinsipper for ansvarlige investeringer og gjennomføring av strategier for eierskapsutøvelse basert på prinsippene. I eierskapsutøvelsen vil beslutninger om å selge seg ut av selskaper (divest) inngå. Begrunnelse for dette vil enten være rent finansiell (risiko/avkastning) eller ikke-finansiell (miljø/klima/ menneskerettigheter etc). Dette vil være en del av det løpende forvalteransvaret i fondet hvor beslutningsansvaret er delegert til NBIM. Eksempel på dette er fondets nedsalg i palmeoljeselskaper hvor begrunnelsen var at de ikke hadde bærekraftige forretningsmodeller. WWF mener at det ansvarlige investeringsarbeidet i NBIM må styrkes i hele kjeden av verktøy for eierskapsutøvelse. Dette bør skje gjennom følgende:

- I. Fondets mandat inneholder premisser som er tydelige når det gjelder etikk og bærekraft (se tidligere punkt om dette).
 - II. Fondets investeringsstrategi er samkjørt med den ansvarlige investeringsstrategien, det ansvarlige investeringsarbeidet er integrert fondets faktiske investeringsarbeid og porteføljeforvalterne og risikopersonell har nødvendig kompetanse innenfor etikk og bærekraft.
 - III. Prinsippene og strategiene for eierskapsutøvelse og ansvarlig investering gir tydelige føringer når det gjelder etikk og bærekraft. Konkrete interne retningslinjer for dette er utarbeidet og offentliggjort.
 - IV. Fondet praktiserer utstrakt åpenhet når det gjelder kriterier og begrunnelser for investeringsbeslutninger knyttet til utsalg (divestment). Det samme gjelder for bruk og effekt av de andre verktøyene innenfor eierskapsutøvelsesarbeidet.
10. Etabler en beste praksis for ansvarlig forvaltning med reell mulighet for avveining av finansielle hensyn mot miljømessige og sosiale hensyn.

Strategirådets anbefaling er at fondet skal være mer åpent om strategier og prinsipper enn i dag, men det skal ikke offentliggjøre opplysninger om konkrete selskaper. Eierskapsarbeidet skal være basert på en overordnet økonomisk målsetting. Dette er en modell en rekke fond har lagt seg på basert på internasjonale retningslinjer rettet mot investorinstitusjoner. Fondet bør ha om klart siktemål en «beste praksis»-modell som tar opp i seg blant annet internasjonale retningslinjer rettet mot selskaper. I en slik modell skal det være tydelig at etiske hensyn i enkelte situasjoner skal balansere eller gå foran økonomiske hensyn. Derfor bør fondet ha klare retningslinjer for hvordan fondet skal ta opp etiske problemstillinger på enkelt-selskapsnivå, og være åpent både om hvilke problemstillinger fondet har tatt opp, og hvordan enkelt-selskaper er håndtert. Fondets forvaltere bør sikres mandat til å gjøre nødvendige avveininger mellom avkastning og etiske vurderinger som på kort sikt kan innebære redusert avkastning. For å sikre at målsetninger om bærekraftige investeringer nås er det viktig at insentivsystemer, som for eksempel bonuser, ikke kobles til avkastningskrav alene. Slik kan fondet bidra til en «beste praksis» også internasjonalt.

Med disse innspillene ønsker WWF å bidra til at Statens Pensjonsfond Utland styrker sin strategiske posisjonering for høy langsiktig avkastning, samtidig som Norge bidrar til en bærekraftig og miljømessig forsvarlig utvikling.

Vennlig hilsen
for WWF-Norge

Ingrid Lømelde
Leder, klima og energi

ilomelde@wwf.no

WWF *for a living planet*[®]